

Uninytt nr. 1 2004

Innhold

- [UNINETT-konferanse i Harstad](#)
- [Trofast-hjørnet: Nytt år -nye applikasjoner](#)
- [Kampen mot søppelpost: Grålisting - sølvkule eller skudd i foten?](#)
- [Mobilitet](#)
- [Med andre briller: Fra tungregning til grid](#)
- [Teite ting om tryggleik](#)
- [Identitetsforvaltning i uh-sektoren](#)
- [Fiberåpning i Longyearbyen](#)
- [Integrasjon og standardisering av felles systemer](#)
- [Nytt om navn](#)
- [Samson 3 i anmarsj](#)
- [ÆØÅ-lotteriet gikk som planlagt](#)
- [Norsk grid-aktivitet i gang](#)
- [NORDUnet bytter transitt-leverandør](#)
- [SOLIDE veiledere](#)
- [Sikkerhet i åpne utdannings og forskningsmiljø](#)
- [UNINET ABC lanserer nye websider](#)

uninytt@uninett.no

2004-06-24

UNINETT-konferansen i Harstad

Årets UNINETT-konferanse avholdes i Harstad i perioden 15. til 17. juni. Høgskolen i Harstad holder til nede på kaia med hoteller i umiddelbar nærhet, noe som vil bidra til å sette en fin ramme rundt det hele. Vi ønsker velkommen til tre fine dager i Harstad under konferansetittelen "Forskningsnett for digital kompetanse".

UNINETT-konferansene har tradisjonelt vært arrangert annethvert år. Populariteten og suksessene fra de siste årene har imidlertid gjort at vi har valgt å arrangere konferanse også i år. Riktignok er dette en mindre konferanse enn fjorårets, men vi tror det faglige innholdet vil bli svært bra.

Med tittelen "Forskningsnett for digital kompetanse" tar vi opp tråden som departementet har lansert gjennom sin nye satsing for utdanningssektoren, "Program for digital kompetanse 2004/2008". Samtidig ønsker vi å invitere sektoren til å tenke og planlegge i retning av mer rasjonelle driftsløsninger, gjerne utenfor institusjonen, slik at IKT-ressurser og -kompetanse i større grad kan komme undervisningen direkte til gode.

Årets konferanse vil ha mindre fokus på foredrag og sterkere vekt på workshops. To hele

konferansedager er satt av til dette. Tema som er på planen omhandler telefoni, sikkerhet, FEIDE, nettutbygging og drift. En del av disse vil ta for seg spørsmål og problemstillinger UNINETT ofte får fra sektoren. I tillegg vil UNINETT ABC og UNINETT FAS ha egne seminarer. Mer detaljert beskrivelse av programmet kan du finne på nettsidene til konferansen.

En hel konferansedag vil være lagt opp med foredrag. Første del av dagen vil vi beskrive status innenfor forskjellige områder i UNINETT og strategier og planer framover. Hver av gruppene i UNINETT AS vil presentere sine viktigste prosjekter under stikkordene nettutbygging, mellomvare og siste nytt på nettfrenten. Andre del av dagen vil være konsentrert rundt temaet "digital kompetanse". Denne delen vil ta for seg problemstillinger i

forhold til hvordan IKT-støtte kan fremme bedre og mer interessant undervisning.

Også i år vil de som melder seg på før 1. mai være med i trekningen om en premie. Vi kommer også til å følge opp fjorårets bredbåndsmesterskap i forkant av konferansen. Vi jobber med opplegget for mesterskapet å., så følg med på konferansesidene framover.

Det er også verdt åmerke seg at Festspillene i Nord-Norge arrangeres i Harstad i perioden 21.-28. juni, så her kan det ligge fristelser til å forlenge harstadoppholdet. Som en kuriositet kan vi også nevne at Harstad feirer 100-årsjubileum som by i år.

På konferansens hjemmesider finner du program og påmeldingsskjema og en del praktiske opplysninger i forbindelse med arrangementet.

<http://www.hih.no/uninett2004/>

Sees i Harstad!

Rune Sydskjør
rune.sydskjor@uninett.no

uninytt@uninett.no

2004-06-24

Nytt år - nye applikasjoner

Som ny prosjektleder for Trofast ønsker jeg å fortsette praksisen med å orientere om små og store Trofast-begivenheter i Uninytt. Av nytt stoff finner du nå rutiner for innføring av nye applikasjoner i Trofast, og gode argumenter for at høgskolene bør være Trofast-medlemmer.

I løpet av januar 2004 gikk de siste høgskolene over til nettobudsjettering. Dette medfører utfasing av EDI*GL (Elektronisk innrapportering av kasserapporten) - nok et skritt i retning sentralisert drift av Trofast. Nå er det bare saks- og arkivsystemet Modulink som fremdeles kjøres distribuert. Modulink vil fases ut når vi kan tilby drift av det nye saks- og arkivsystemet. Se status for dette under.

Budsjetteringsverktøy

12 høgskoler med Trond Skeie ved Høgskolen i Oslo i spissen, har forespurt Trofast om drift av budsjetteringsverktøyet Agresso Budget Manager (ABM). Etter å ha gjennomført en pilot-fase der ABM viste seg å tilfredsstillende både de funksjonelle og de tekniske kravene, ga Trofast et tilbud om drift til de 12 høgskolene. Dette ble akseptert og ABM er pr. februar 2004 under utrulling.

Saksbehandlings- og arkivsystem

Anbudsfasen for det nye saksbehandlings- og arkivsystemet nærmer seg slutten. Det er gjort et vedtak i Trofasts styringsgruppe om innstilling av leverandør og det tas nå sikte på å inngå en rammeavtale med ErgoEphorma for kjøp av ePhorte. To høgskoler vil starte piloter på det nye systemet så snart rammeavtalen er signert og finansieringen er på plass. Se <http://www.uninett.no/trofast/SakArkiv/> for oppdatert status.

Lønns- og personalsystem

Etter to måneders pilotdrift er erfaringene fra Høgskolen i Agder og Høgskolen i Nesna svært positive. All lønn og alle reiseregninger beregnes og utbetales gjennom SAP HR og konteres i Agresso.

Det pågår utvikling og testing av funksjonaliteter i trinn 2, med vekt på personaldelen i systemet, saksbehandlerstøtte og selvbetjening. Når alt går bra, vil denne delen settes i pilotdrift fra 28. mars 2004. Prosjektet følger dermed framdriftsplanen.

I tråd med Trofasts visjon om full integrasjon mellom administrative systemer, arbeides det nå med løsninger som skal sikre gode koblinger mellom lønn/personal, økonomi og sak/arkiv.

På leverandørsiden har det skjedd en større omorganisering ved årsskiftet: OPAL-prosjektet er nå blitt en del av Statens senter for økonomistyring (SSØ), som er underlagt Finansdepartementet. Skattefogdene omgjøres til 6 regionkontorer og er også blitt en del av SSØ. Regionkontoret i Kristiansand utbygges til kundesenter for høgskolene og får et særlig

ansvar for drift av lønns- og personalsystemer, herunder brukerstøtte for SAP HR.

UNINETT 2004

UNINETT konferansen vil i år bli arrangert i Harstad i perioden 15. - 17. juni. På konferansens siste dag vil det bli avholdt et UNINETT FAS-seminar der Trofast er sterkt representert. Agendaen er ikke helt fastlagt, men av tema som vil bli tatt opp kan jeg nevne Trofast-modellen nå og i framtida, nye applikasjoner i Trofast, rollen som superbruker, HS-portalen m.m.. Jeg vil oppfordre Trofast superbrukere, i tillegg til ledelsen og teknisk personell på høgskolene, om å delta på dette seminaret.

For øvrig ønsker jeg å minne om websidene våre: <http://www.uninett.no/trofast/>

Helge Moe

helge.moe@uninett.no

uninytt@uninett.no

2004-06-24

Kampen mot søppelpost: grålisting - sølvkule eller skudd i foten

Mengden av søppelpost holder på å gjøre e-post ubrukelig som verktøy. I kampen for å holde hodet over vannet har Universitetet i Tromsø tatt i bruk en algoritme som kalles "grålisting". I en ideell verden der alle e-postsystemer oppfører seg som forventet ville dette være en perfekt løsning for å skille de snille fra de slemme. I den virkelige verden viser det seg at såpass mange bruker e-postsystemer som oppfører seg "feil" at dette nok ikke er en metode som passer for alle.

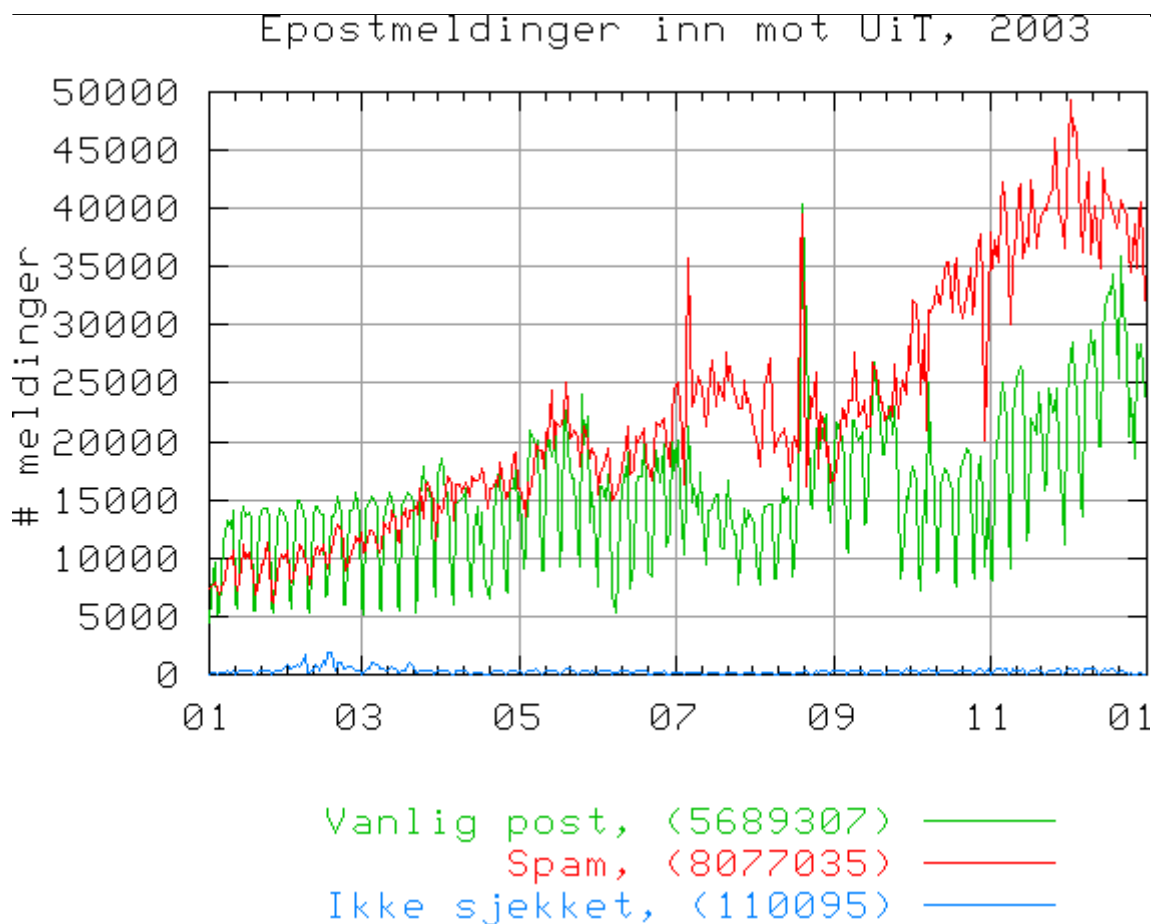

Universitetet i Tromsø har inntil nylighatt en forholdsvis passiv holdning til spam. Vi har begrenset oss til å klassifisere alle meldinger som kommer inn ved hjelp av SpamAssassin, se <http://www.spamassassin.org/> Antatt søppel får lagt til ei linje i meldingshodet som brukerne selv kan filtrere ut fra.

Ingeborg Hellemo er senioringeniør ved IT-avdelingen ved UiTø og har blant annet hovedansvar for e-post og DNS

Grafen over e-postmeldinger inn mot UiTøi fjor viser at vi allerede i juni mottok mer søppel enn nytte-post. I november og desember toppet det seg da det i tillegg til store mengder klassifisert søppelpost ogs. strømmet inn med søppelmeldinger som SpamAssassin ikke klarte å gjenkjenne.

Noe måtte gjøres. Vi kviet oss for å ta i bruk eksterne svartelister siden man da stoler blindt på at de som administrerer disse listene vet hva de gjør. Interne svartelister basert på domener ville bli for arbeidskrevende og ikke ta høyde for den utstrakte bruken av forfalskede avsenderadresser. Å kaste post ut fra sentrale regler var heller ikke en forlokkende tanke, da de ulike brukerne har svært ulikt syn på hva som er søppel. Når da i tillegg SpamAssassin sviktet virket grålisting som en forlokkende utvei.

De fleste kjenner til begrepene svartelisting ("Nei, jeg vil ikke snakke med deg!") og hvitelisting ("Ja, deg kjenner jeg."). Grålisting ("Dersom du virkelig vil dette så prøv igjen litt seinere") er en algoritme som blei beskrevet i august 2003 av Evan Harris:

<http://projects.puremagic.com/greylisting/>. Algoritmen baserer seg på at de snille sender posten sin gjennom tjenere som tar høyde for feilsituasjoner og forsøker å sende meldinga på nytt dersom det ikke gikk bra første gang. De slemme satser derimot på kvantitet foran kvalitet og pøser ut meldinger uten å bry seg med å sjekke om meldingene faktisk kom fram.

Når ei e-postmelding nå kommer inn til UiTØs hovedpostkontor, vil systemet undersøke trippelen (avsenders IP-adresse, avsenderadresse, mottakeradresse). Dersom man ikke har sett denne trippelen før blir meldinga avvist med ei midlertidig feilmelding ("4.3.0 We will accept the mail in 2 minutes"), trippelen blir lagt i en database og svartelistet i 2 minutter. Når trippelen er blitt eldre enn 2 minutter, flyttes den til grålista der den blir i 36 timer. Dersom trippelen finnes i grålista slipper meldinga rett gjennom og trippelen flyttes til hvitelista der den blir liggende i 36 dager.

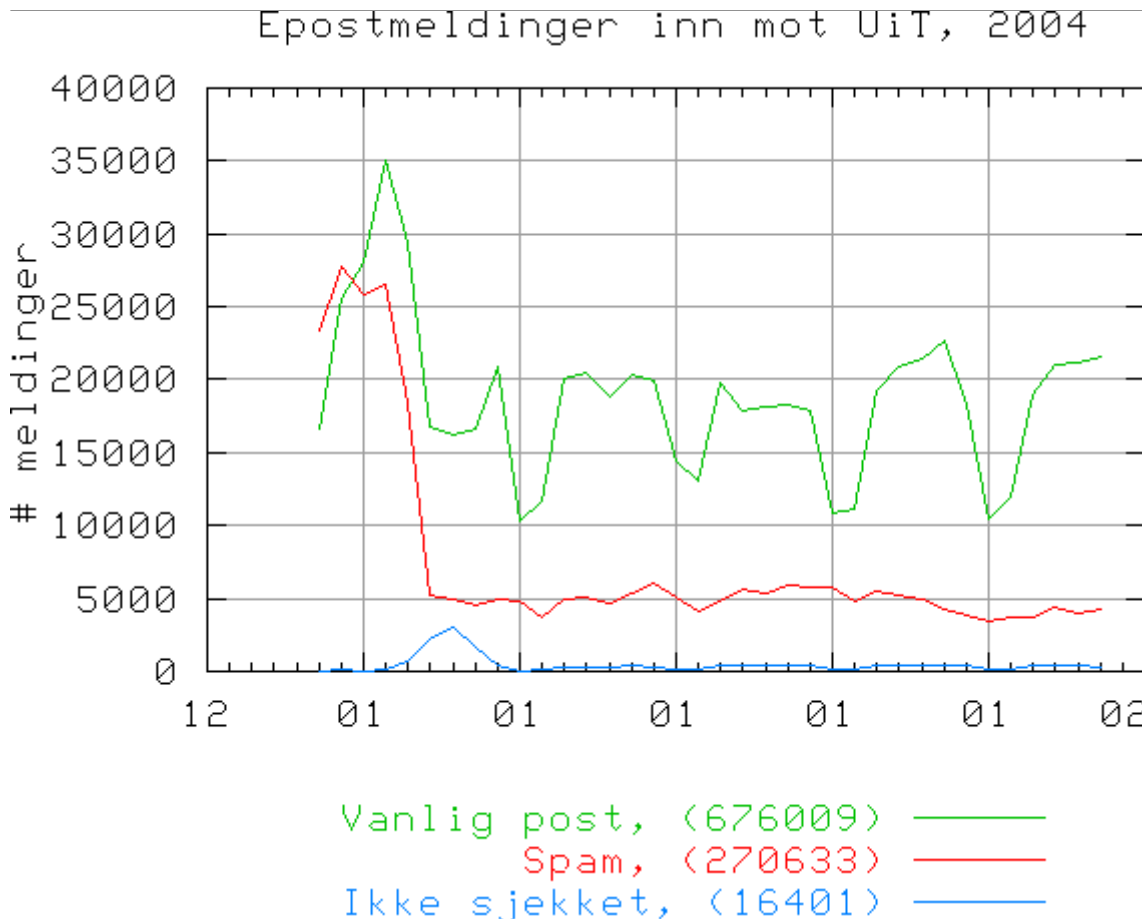
Dette medfører at første melding fra en avsenderadresse fra en ISP til en mottaker vil bli forsinket minimum 2 minutter. Hvor lenge den blir forsinket avhenger av hvor ofte e-postkøen blir prosessert hos avsenders ISP. De fleste systemer kjører kø flere ganger i timen. Påfølgende meldinger vil slippe rett gjennom som normalt.

I sammenligningen av avsenders adresse og IP-nummer er det lagt inn høyde for e-postlister som har ny avsender per melding og ISP-er som har flere adresser i bruk for

utgående post.

Vurderingene blir foretatt før DATAkommandoen i SMTP-dialogen slik at vi slipper å kaste bort båndbredde og CPU-sykler på virusscanning o.l. av søppelpost.

Virkingen var umiddelbar og dramatisk. Grafen viser at antall meldinger som slapp inn blei redusert til en fjerdedel. Fra å vise en konstant strøm med e-post til alle døgnet, begynte den igjen å vise svingninger ut fra når folk var på arbeid. Antall søppelmeldinger avtok fra over 100 i døgnet hos de hardest rammede til en eller to, og da gjerne meldinger som får høy score av SpamAssassin. Epost begynte plutselig å bli nyttig igjen.

For å begrense effekten av forsinkelse på første melding laget vi med en gang ei lengre hviteliste som inkluderte alle UNINETTs IP-adresser i tillegg til Lånekassen, diverse reisebyrå., Billettluke og andre norske firma mange forventer å få post øyeblikkelig fra. Det er også lagt inn spesielle regler for adressene postmaster@uit.no og postmottak@uit.no.

Men så var det malurten i begeret. Det viser seg dessverre at mange av de "snille" bruker e-postsystemer som på langt nær oppfører seg som man kunne ønske. Noen systemer lar være å sende meldingene på nytt eller bruker for lang tid på dette (fra 4 timer til flere dager). Andre systemer takler ikke å få ei temporær feilmelding tidlig i SMTP-dialogen slik at de behandler den som en permanent feil og sender meldinga i retur til avsender. Dersom man har flaks vil avsender da få se feilmeldinga fra vår tjener og skjønne at det kan være lurt å forsøke på nytt. Med uflaks er feilmeldinga blitt spist opp, men avsender vil likevel få vite at meldinga ikke kom fram og kan forsøke å nå mottaker på nytt. Mange automatiske systemer med webgrensesnitt ("send meg passordet i en e-post") viser seg også å ha svake

rutiner for sjekk av feilmeldinger.

UiTØ forsøker å motarbeide dette ved å hviteliste systemer som viser seg å være "feil". Dette avhenger av at brukerne savner e-post og melder fra om dette. Heldigvis viser det seg at mange av de savnede meldingene aldri har vært sendt, men det kan også hende at meldinger som skulle til være brukere er blitt avvist og aldri savnet. Brukerne har imidlertid vært så lykkelige over å slippe å få postboksen fylt med søppel at de har vist stor forståelse for at noe post kan bli forsinket.

Alt i alt har innføringa av grålisting ført til at UiTØ igjen har fått hodet over vannet i kampen mot søppelpost, og så vil tiden vise om det faktisk finnes så mange hjernedøde e-postsystemer der ute at vi blir nødt til å gå tilbake til det gamle systemet.

uninytt@uninett.no

2004-06-24

Mobilitet

Begrepet mobilitet har blitt stadig viktigere i datasammenheng. Datamaskiner har blitt stadig mindre, ytelsen har økt og prisene gått ned. Bærbare datamaskiner er nå et reelt alternativ til en stasjonær arbeidstasjon. For mange studenter er nå en bærbar det foretrukne valg.

Samtidig har tilgjengeligheten av trådløse nettverk eksplodert slik at man for de fleste behov kan frigjøre seg fra alle kabler så lenge batteriet varer. Trådløse alternativer som GPRS (og kanskje UMTS) kan brukes for lettere datakommunikasjon der trådløse nettverk ikke er tilgjengelig.

Det vi ser nå er en utvikling i bruk av datamaskiner som kan minne om det som skjedde med telefonien da mobiltelefonen ble allemannseie. Ønsket om personlig bevegelsesfrihet, samtidig som man opprettholder kommunikativ nærhet, har vært medvirkende til at antall mobiltelefonabonnement i Norge nå overgår antall fasttelefonabonnement. Det er allerede enkelte bedrifter som bruker muligheten mobil datakommunikasjon og telefoni gir ved å kvitte seg med dyre kontorlokaler. De administrerer firmaet sitt fra bilen. Men man trenger ikke . gjøre det så ekstremt for å ha nytte av mobilitet.

Mobilitet kommer inn i bildet så snart man ønsker å ta med seg dataressurser dit en selv fysisk befinner seg. Det kan være et ad-hoc-samarbeid på en kollegas kontor, gruppearbeid, møter, forelesninger, hjemmekontor eller på reise. Det er ikke bare det at man tar med seg datamaskinen og får tilgang på et nettverk. Man ønsker også tilgang til sin egen bedrifts interne ressurser og at det skal skje på en sikker måte. Samtidig ønsker man også gjerne å bli nådd og kunne nå andre gjennom meldingstjenester og kanskje også direkte tale.

Mobilitet er et begrep og ikke en enkeltstående teknologi. Det omfatter mye forskjellig teknologi og kan bli ganske omfattende. I 2004 vil vi konsentrere oss om følgende arbeidsområder:

Trådløs teknologi - for enkel og fleksibel aksess til ulike nett. Teknologien har vært på markedet noen år, men er fremdeles gjenstand for en rivende utvikling og nye standarder.

Sikker nettaksess - å bevise sin identitet og kommunisere sikkert er viktig for å hindre misbruk, sabotasje og spionasje. Det finnes flere måter å gjøre dette på. Samordnede aksessløsninger kan gi adgang til gjestende brukere. FEIDE vil være en viktig komponent å integrere i en nettaksessløsning.

Transparent mobilitet - når man får en tilkobling til Internett så er det ikke lett for andre å vite hvilken IP-adresse du har fått. Flere sikkerhetsløsninger og interne ressurser er gjerne også begrenset til et utvalg av godkjente IPadresser. Det finnes flere tunnelleringsløsninger

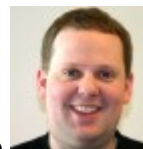
som kan gi brukeren en virtuell tilstedeværelse i sitt hjemlige nettverk. Eksempler på slike er mobil IP som kan gi brukeren en behagelig og sømløs overgang mellom ulike nettverkstilknytninger, mens VPN foreløpig krever litt mer interaksjon, men har til gjengjeld god sikkerhet.

IP telefoni (Voice over IP - VoIP) kan brukes til alt, fra telefoniinfrastruktur hos et firma til en enkel samtale mellom to datamaskiner. I mobilitetssammenheng vil vi se på hvordan IP-telefoni kan brukes som en forlengelse av kontortelefonen, både som økonomisk besparelse når man er ute på reise og som opprettholdelse av nåbarhet.

Mobile tjenester - å gjøre en tjeneste mobil går ut på å gjøre tjenesten uavhengig av hvilken fysisk maskin man bruker eller hvor i verden den maskinen befinner seg. Tjenesten knyttes gjerne opp mot brukerens identitet. I praksis betyr dette ofte å lage tjenester for en type klientprogramvare som er så generell at den er å finne på de aller fleste maskiner. Web-baserte tjenester (kanskje med Java) er et eksempel.

I tillegg til målrettet innsats direkte mot sektoren, koordineres UNINETTs aktiviteter med tilsvarende i forskningsnett i andre europeiske land gjennom deltakelse i "TERENA Task Force on mobile networking".

Jardar Leira
jardar.leira@uninett.no

uninytt@uninett.no

2004-06-24

Med andre briller

Fra tungregning til grid

Av Harald H. Simonsen

Tungregnemaskiner - datamaskiner for store teknisk-naturvitenskapelige beregninger - er sammen med forskningsnettets viktige komponenter i vår nasjonale IT-infrastruktur for forskning. En slik nasjonal IT-infrastruktur er i dag en nødvendig betingelse for å kunne drive forskning som er internasjonalt konkurransedyktig.

Utviklingen i retning av store distribuerte gridsystemer med Globus (<http://www.globus.org>) mellomvare som lim mellom tradisjonelle tungregnemaskiner, klynger og store lagringssystemer, vil binde denne infrastrukturen tettere sammen enn det som så langt har vært mulig. På mange måter ser vi i dag konturene av et World Wide Grid for deling av ressurser over nettet, på samme måte som vi har World Wide Web for deling av informasjon. Den norske delen av et slikt World Wide Grid vil være en sentral komponent i en norsk IT-infrastruktur for forskning og utdanning.

Det er stor interesse for grid-baserte systemer både innen EU og i USA. Innen EU finnes the EU eInfrastructures Initiative (<http://www.einfrastructures.org>), hvor målsettingen er å etablere en grid-basert infrastruktur for forskning og kommersiell utnyttelse. I USA ønsker man på tilsvarende måte å aksellerere forskning innen naturvitenskap og teknologi gjennom etablering av en grid-basert Cyber Infrastructure. Også her er kommersiell utnyttelse på sikt et viktig motiv. Felles for det som skjer innen utvikling av grid-baserte infrastrukturer er at både tradisjonelle tungregnemiljø og nettverksmiljø deltar i utviklingen.

UNINETT har påtatt seg å koordinere den norske innsatsen i EU-prosjektet EGEE (Enabling Grids for E-science and industry in Europe). Dette prosjektet har som formål å knytte sammen nasjonale grid-infrastrukturer i Europa. I Norge deltar, foruten UNINETT, de fire universitetene i prosjektet. I regi av Norges forskningsråd har et utvalg sett på organiseringen av norsk tungregning. Utvalget foreslår at det etableres en nasjonal organisasjon lagt til UNINETT, som skal ha ansvaret for norsk tungregning. Dette ansvaret har tidligere vært lagt til

forskjellige programstyrer i Forskningsrådet.

Sett i lys av den utvikling vi i dag har i retning av grid-baserte systemer, synes en slik utvidelse av UNINETTs ansvar å være både fornuftig og nødvendig. Slik UNINETT i dag er organisert, som et konsern eiet av Utdannings- og forskningsdepartementet, er det den naturlige kandidaten til en rolle som forvalter av vår nasjonale IT-infrastruktur for forskning og utdanning. UNINETT har allerede en slik rolle på nettsiden og har vist seg i stand til å forvalte denne på en meget god måte. Jeg er overbevist om at UNINETT vil være i stand til å forvalte et utvidet ansvar på samme profesjonelle måte.

Harald H. Simonsen
er seksjonssjef ved
Universitetet i Oslo,
USIT

uninytt@uninett.no

2004-06-25

Teite ting om tryggleik

Virus og immunsystem

Ikkje før hadde influensaen gjort seg ferdig, så var det ny runde med datavirus. Og hasteoppgraderingar. Heldigvis ser det ut til at immunsystema som IT-avdelingane har kontroll på fungerer bra. Men det er dette å få på plass immunsystem hos alle lause trådar: bærbara maskiner, heime-PCar, mobiltelefonar, prosjektinnkjøpte PCar, spesialinstallert labutstyr, tredjepartsdrivne maskiner og såbortetter i det uendelege.

Immunsystema vi må ha på plass omfattar både opplæring av brukarar, sperrer for trafikk, konfigurering av være eigne tenarar, fornuftig konfigurering av andre sine tenarar og ein masse programvare som skal fungera slik han skal. For å gjera det enklare er "fungera slik han skal" ikkje veldefinert, men endrer seg ettersom verda og brukarane og truslane endrer seg.

Det viktigaste i immunsystemet er å ha gode driftsfolksom gjer alle dei små tinga som må på. plass. Gode driftsfolk er som kvite blodlekamer, dei tar seg av problema.

Trådlause nett

802.1X er kodeordet som skal hjelpa til med å halda kontroll på tilgangen til trådlause nett. Kanskje kan det no bli slutt på arbeidet med manuell registrering av MACadresser? Mengda av bærbara maskiner auker raskt, og alle nye slike boksar har innebygd trådlause støtte.

Passord i klartekst

Passord i klartekst er av det vonde. Vi skal ikkje bedriva passord i klartekst. Klartekst er ikkje ein god tilstand for passord. I alle fall ikkje for passord som skal brukast fleire gonger eller som verner om noko som helst.

Av og til blir vi tvinga til å la passord vera i klartekst, og då må det setjast inn tunge tiltak for å sikra at absolutt ingen har tilgang til passorda utanom dei som må. Sikring av nettsegment er viktig viss det flyt klartekstpassord. For maskiner der passord er lagra i klartekst er det svært høge krav til sikring. Det enklaste er utan tvil å aldri driva med slikt svineri som passord i klartekst.

Å hiva e-post

Slik tilstanden er for e-post for tida, er det mange som hiv meir e-post enn dei les. Både ute hos sluttbrukaren og på fleire punkt før e-posten når brukaren blir det hive eller avvist e-post.

Filter for automatisk eller nesten-automatisk sortering av e-post har blitt betre etter kvart, og dei fleste e-postklientar har den siste tida fått betre støtte for filter. Men filter krev framleis arbeid, og det er arbeid som blir pålagt oss av dustar som forstyrrer vårt arbeid eller våre studier med irrelevante ting.

Søppelpost ut i det grå

Fleire har kome med gode tilbakemeldingar på gråister (greylisting) for handtering av spam. Gråister utnyttar at spammarar ikkje oppfører seg som folk når dei sender epost, men har ein tøm-og-røm-strategi der postkontoret blir overflomma av e-post frå spammaren. Sidan det er eit enkelt mønster som kan gjengjennast, er det enklare å setja inn tiltak. Som andre tiltak mot spam vil det hjelpa litt.

Søppelmeldingar

Dersom det er nokon som ikkje har mottatt søppelpost i det siste, så. kan eg opplysa at i min postboks var dei siste søppelmeldingane: virus, tilbod om å kjøpa programvare for å hjelpa meg med å senda spam, tilbod om røvarprisar på kommersiell programvare, meir virus, tilbod om å bli med i pyramidespel, meir virus, penisforlenging, tilbod om hormonpreparat som gjer livet lengre, meir virus, meir røvarprisar på programvare, tilbod om porno, meir pyramidspel, 2000 % avkasting på investering i det fjerne østen, meir pyramidespel, tilbod om å få pengar frå slektingane til ein avdød afrikansk diktator, melding om at eg har vunne mange millionar som eg vil få utbetalt viss eg berre sender 3000 euro til avsender, og så vidare i det uendelege.

Kor dum trur dei at eg er?

uninytt@uninett.no

2004-06-25

Identitetsforvaltning i UH-sektoren

Identitetsforvaltning er håndteringen av opplysninger om hvem og hva en person er. Identitetsforvaltningen blir stadig viktigere, siden flere og flere systemer blir automatiserte og trenger å fastslå hvem en person er, og hvilken rolle personen har. Datamaskiner er dumme. De kan ikke utøve skjønn, derfor må de ha entydige, sikre opplysninger.

En identitet er et navn, brukernavn, fødselsnummer, elektronisk sertifikat eller annet som direkte identifiserer en person. Maskiner, tjenester og digitale læringsressurser har også identiteter, men vi snakker her om en persons identiteter. Vi bruker "identitet" om noe som er unikt i en eller annen sammenheng, slik at personen entydig kan identifiseres innenfor for eksempel en høgskole eller landet Norge. Derfor er fullt navn ikke en identitet i denne sammenheng, mens brukernavn eller fødselsnummer er identiteter.

Autoritative personopplysninger er de opplysningene som regnes som mest riktige, de som kommer fra den mest pålitelige kilden. For eksempel er Det sentrale personregister (DSP, folkeregisteret) autoritativ kilde for hva en person heter og når personen er født. En høgskole er autoritativ kilde for personens tilknytning til høgskolen, for eksempel om han er student der. En god identitetsforvaltning knytter en identitet sikkert til autoritative opplysninger.

Nasjonal identitetsforvaltning er en koordinert forvaltning som gjelder i hele landet. Vi ser en utvikling fra lokal til nasjonal identitetsforvaltning på mange områder. Utviklingen blir drevet av økonomiske og politiske hensyn. Det er interessant å se at det finnes lokal identitetsforvaltning selv på de aller mest organiserte områdene. Et godt eksempel er fødselsnummer for studenter ved universiteter og høgskoler. Norske statsborgere er underlagt en sentral forvaltning av fødselsnummer, mens utlendinger har fødselsnummer tildelt delvis av DSP, delvis av sentrale studentsystemer utenfor DSP, og delvis av institusjonen.

FEIDE er et initiativ for å lage en nasjonal identitetsforvaltning for utdanning. Det er ikke snakk om å samkjøre personregistre eller lage noe nytt sentralt register. Det er snakk om å få institusjonenes lokale identitetsforvaltning over på en felles form, slik at hver institusjon kan bekrefte identiteten til sine egne studenter og ansatte på samme måte. Dermed gir en FEIDE-tilknyttet institusjon sine studenter og ansatte en identitet - et FEIDE-navn - som er gyldig i hele sektoren.

Gevinsten ved FEIDE er i første omgang lokal. Det er bra for institusjonen å sørge for at det er sikker knytning mellom FEIDE-navnet - brukernavnet - og personopplysningene i institusjonens student- og personalregistre. Det er penger å spare på. at alle tjenester bruker de samme personopplysningene. FEIDE-systemet sikrer med passord, smartkort eller annet at identiteten blir sikkert knyttet til riktig person, og med sikker identifikasjon kan mye

mer gjøres med selvbetjening.

En tjeneste som bruker FEIDE-innlogging har umiddelbart alle studenter og ansatte i hele sektoren som potensielle brukere, vel å merke når FEIDE er fullt innført i sektoren. Tjenesten kan stole på hvem hver FEIDE-bruker er og hvilken rolle brukeren har, siden hver institusjon driver sin identitetsforvaltning etter samme standard. Langsiktig er det derfor enda mer å tjene på FEIDE.

En person som har et FEIDE-navn kan bruke alle tjenester som er åpne for FEIDE-innlogging, enten de er lokale, nasjonale eller tilbudt av en fremmed institusjon. For eksempel kan bruk av trådløst nett bli åpnet for alle besøkende studenter og ansatte, eller for enkeltpersoner med et gitt FEIDEnavn.

Dette er faktaark 1 om FEIDE. Du finner flere faktaark på <http://www.feide.no/>

Jon Strømme
jon.stromme@uninett.no

uninytt@uninett.no

2004-06-25

Fiberåpning i Longyearbyen

Med symbolsk spleising av to fiberkveiler satte næringsminister Ansgar Gabrielsen den nye høyhastighetsforbindelsen mellom fastlandsnorge og Svalbard i drift 31. januar. Dermed har de tre institusjonene som er knyttet til utdanning og forskning i Longyearbyen - Universitetssenteret på Svalbard (UNIS), Longyearbyen skole og Polarinstituttet - tilknytning til forskningsnett og Internett via fiberkabelen.

I talen understreket næringsministeren betydningen av en høyhastighetsforbindelse til Svalbard. -Dette er en viktig begivenhet, ikke bare for Svalbard, men for det internasjonale samfunnet. Fiberforbindelsen gir helt nye muligheter for datautveksling, sa Gabrielsen, og ga behørig heder til mannen som må ta æren for kabeleventyret: -The big cable hero, Rolf Skår.

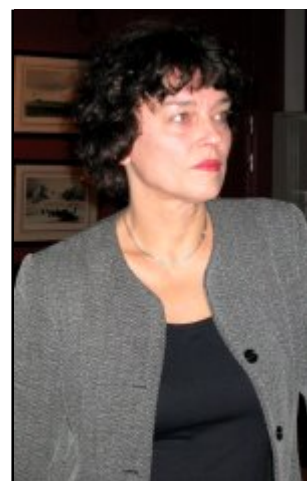
Gigabit i løpet av året

UNINETTs kapasitet er foreløpig på 155 megabit, men selv dette representerer en økning på hele 3 000 prosent i forhold til den satellittbaserte forbindelsen på 256 kilobit. Allerede i løpet av 2004 vil imidlertid UNINETT-tilknytningene gjøre et nytt sprang med oppgradering til gigabitkapasitet.

Og at kapasitetsøkningen var merkbar var det ingen tvil om. Idet forbindelsen kom opp gikk det et "oiii" gjennom lokalene til UNIS, og det var ikke måte på godord fra studenter og driftspersonell som plutselig fikk erfare hva skikkelig Internett innebærer. En periode var IT-avisens "speedometer" veldig populært.

Oppe på rekordtid

Nettgutta fra UNINETT brukte i overkant av fire timer på å få koblet opp sambandet - venting på bagasje og transporttid fra flyplassen i Longyearbyen medregnet. Onsdag 28. januar 2004 klokka 18:14 var sambandet mellom UNIS og Høgskolen i Harstad, som er UNINETTs termineringspunkt på fastlandet, operativt. Sambandet har høy kvalitet og er meget stabilt.

Direktør ved UNIS, Audhild Schance, ser nye muligheter for arktisk forskning med den nye fiberforbindelsen til svalbard

```
0 parity
0 input errors, 0 CRC, 0 frame, 0 overrun, 0 ignored, 0 abort
19 packets output, 40922 bytes, 0 underruns
0 output errors, 0 applique, 0 interface resets
0 output buffer failures, 0 output buffers swapped out
0 carrier transitions
svalbard-gw#ping 128.39.47.70

Type escape sequence to abort.
Sending 5, 100-byte ICMP Echos to 128.39.47.70, timeout is 2 seconds:
!!!!
Success rate is 100 percent (5/5), round-trip min/avg/max = 28/30/32 ms
svalbard-gw#ping 128.39.47.69

Type escape sequence to abort.
Sending 5, 100-byte ICMP Echos to 128.39.47.69, timeout is 2 seconds:
!!!!
Success rate is 100 percent (5/5), round-trip min/avg/max = 12/15/16 ms
svalbard-gw#
svalbard-gw#
svalbard-gw#
svalbard-gw#
svalbard-gw#
svalbard-gw#
CTRL-A Z for help | 9600 8N1 | NOR | Minicom 1.83.1 | VT102 | Offline
```

Første ping over den nye forbindelsen slik Olaf Schjelderup fikk den på skjermen

Begrensninger

Avtalen om bruk av fiberkabelen er inngått med eieren, Norsk Romsenter Eiendom. Den begrenser UNINETTs tilknytningspunkter til institusjoner som driver med utdanning og forskning i Longyearbyen, som er de tre institusjonene som i dag er knyttet opp. UNINETT skal ikke inn i husholdninger eller andre kommersielle sammenhenger. Telenor Svalbard er driftsansvarlig for kabelen og har enerett til å tilby kommersielle tilknytninger.

Folkefest på UNIS

På fastlandet er ikke fiberoptisk kabel det heteste temaet folk imellom en vanlig lørdag formiddag, men i vringlearealet på Universitetsenteret var det ingen som sjenerte seg for å ta store og tekniske gloser i sin munn, fra barnegospelkor og ungdom med cyber i blikket til herr og fru Lyr på handlerunde.

Åpningsdagen sto i sin helhet i fiberens tegn. Om formiddagen var det folkefest der mer enn 500 av de 1 700 innbyggerne i Longyearbyen var innom. UNINETT hadde stand med forskjellige utstillinger, og benyttet anledningen til å vise fram hvilke muligheter som ligger i en høyhastighetsforbindelse når det gjelder overføring av bilde og lyd. Det gjorde vi ved direkte overføring fra to institusjoner i Trondheim, henholdsvis undervisning og konsert fra "Lørdagsskolen" ved Trondheim kommunale musikk- og kulturskole, og ved å vise unge forskere i aksjon på Vitensenteret med gyro, brobygging og kjøkkenkjemi. I tillegg demonstrerte vi IP-telefoni med meget god lyd kvalitet.

Trang fødsel

Sluttsummen for sjøkabelen endte på 360 millioner kroner for Norsk Romsenter, og det er ikke å undre seg over at Rolf Skår kunne fortelle om en kronglete prosess for å få prosjektet i havn.

Første runde gikk sommeren og høsten 2002, men Telenor trakk seg og det hele havnet på is. En kontakt til amerikanske interessenter, blant dem NASA, fikk det hele i gang igjen, og

Telenor gikk inn igjen som hovedpartner. Fra kontrakten ble signert i april i fjor tok det bare sommernedene får kablen var lagt ned på og under havbunnen, og i begynnelsen av november gikk den første telefonsamtalen over fiber.

Det er lagt ned to kabler i ring, fra Andøya og Harstad til et nes i Adventfjorden utenfor Longyearbyen, en strekning på 1 400 kilometer. TYCO Communication sto for selve leggingen av det som er den sjøkabelen i verden som er nedgravd på størst havdyp, hele 1 600 meter. Rolf Skår innrømmet at han hadde brukt alle knep. -Jeg inviterte aksjonærene til Svalbard for å få den rette atmosfæren, med god mat og de beste franske viner - og scootertur selvfølgelig, la han til med et smil.

Olaf Schjelderup fra UNINETT (til v.) gjorde en formidabel salgsinnsats for IP-telefoni under det åpne arrangementet ved UNIS. Rolf Skår - the cable hero - lot seg villig begeistre.

På strøpelesten

I tråd med gammel svalbardtradisjon satte alle de prominente gjestene - næringsministeren og en rekke internasjonale gjester inkludert - igjen uteskoene ved inngangsdøra ved UNIS for så å tase rundt på strøpelesten innendørs. Som en av amerikanerne kommenterte: -Jeg må innrømme at dette er første gangen jeg holder tale i mørk dress og sokker.

Men antrekket hemmet ikke når det gjaldt i å gå i patos om betydningen av en arktisk høyhastighetsforbindelse. Roald Amundsen ble sitert med "gårdagens drøm, dagens håp, morgendagens realitet", og én dro parallellen til Fridtjof Nansen som i 1912 tok inn signalet fra Paris ved midnatt for å korrigere kronometeret med ordene: "Sannelig, jorden begynner å bli liten for oss mennesker. Kanskje sitter det en mann i Afrika i dette øyeblikket og tar inn dette selvsamme signalet."

Bjørn Henrichsen holdt tale på vegne av UNINETT og trakk fram flere positive effekter for akademisk virksomhet i Longyearbyen, fra bedre internettjenester i sin alminnelighet til mulighet for effektivisering av administrative systemer og deltakelse i grid-nettverk. Også han berømmet Rolf Skår for å ha vært sprø og dyktig nok til å gjennomføre et slikt prosjekt. I tillegg fikk Utdannings- og forskningsdepartementet honnør for vilje til å dele UNINETTs visjoner og sørge for tilstrekkelige bevilgninger.

Etter talen tok Bjørn Henrichsen inn professor Andrew Perkis ved Q2S-senteret ved NTNU, som på direkten ga en rask skisse av de tekniske forutsetningene for overføring av høykvalitets bilde og lyd over nettet.

NORDUnet-konferanse under polarlyset

I Reykjavik i august i fjor overtok UNINETT stafettspinnen fra Island som arrangør av neste NORDUnet-konferanse, og Petter Kongshaug annonserte allerede da at Longyearbyen var et mulig konferansested.

Fiberforbindelsen var imidlertid en absolutt forutsetning for et slikt arrangement, og dermed

har beslutningen trukket ut i takt med kabelforsinkelser og avtaleforhandlinger.

Nå kan vi omsider annonsere at beslutningen er tatt: den 22. NORDU-nettkonferansen blir arrangert i Longyearbyen fra 5. til 8. april 2005.

Elisabeth Farstad
elisabeth.farstad@uninett.no

uninytt@uninett.no

2004-06-24

Integrasjon og standardisering av felles systemer

Dagens nye administrative systemer stiller en rekke krav til samspill med andre mer eller mindre etablerte systemer, systemer som inntil nylig selvstendig har oppfylt sin oppgave. Eksempler på slike nye systemer kan være løsninger for saksbehandling og arkivering, lønns- og personalsystemer, fagsystemer eller portaler.

De eksisterende systemers evne til samspill blir en funksjonell forutsetning for de nye, i tillegg til at en samordning vil åpne for nye, sammensatte løsninger og tjenester, gi økt utnyttelse, bedre systemkvalitet og gi muligheter for å effektivisere "verdikjeden" i dagens administrative arbeids- og dataflyt.

Dagen situasjon, bakgrunn og utfordringer

Integrasjonsbehovet er et resultat av økt antall frittstående systemer med tildels overlappende funksjonalitet, varierte teknologier og kvalitetsnivå er, begrenset tilgang til grensesnitt og økt behov for nye, komplekse tjenester. Utfordringene er ikke minst knyttet til mangfoldet i datalagring og oppfatninger med hensyn til konsistent bruk og optimal utnyttelse av enkeltsystemene på tvers av avdelinger og institusjoner. I tillegg har duplisering av funksjonalitet og arbeidsprosesser ført til ytterligere feilkilder og inkonsistens på tvers av systemene. De fleste vil være enig i at behovet for integrasjon er en naturlig følge av kombinasjonene aktuelle behov/teknologiske muligheter/menneskelig bruksfaktor.

Vi ønsker oss naturligvis bort fra en situasjon der fellessystemene mangler evnen til interoperabilitet, utvidbarhet og gjenbruk av innhold. En helhetstenkning vil gi mulighet for ytterligere kostnadseffektivisering, kvalitetsheving, harmonisering og nye applikasjoner definert av tjenester, ikke av enkeltsystemer eller arkitekturer.

Integrasjon er en prosess der en rekke hensyn må ivaretas, og hvor en sentralisert koordinering av sektoren selv er en opplagt forutsetning. Blant hovedårsakene til dette er det faktum at samspill krever samarbeid og til enhver tid oppdatert fagkunnskap om standarder som vil ivareta og bidra til å fremme nasjonal/global interoperabilitet og portabilitet mellom et mangfold av administrative systemer. Kun en slik uavhengig tilnærming vil sikre langsiktighet og kompatibilitet med fremtidige utvidelser og tilpasninger.

Pågående aktiviteter

Mangfold av teknologier og applikasjonsleverandører er en klar fordel, men det er først nå.r det foreligger enighet om samspill, datamodeller, bruksmønster, felles komponenter og felles grensesnitt for identifikasjon og tjenester, at vi oppnår stor effekt. Det er en rekke europeiske og internasjonale fagfora, konsortier og organisasjoner som aktivt jobber med utarbeidelse av anbefalinger og rammeverk for standardisering av administrative systemer. I Norge er eStandard prosjektet tungt engasjert i standardiseringen og kvalitetssikringen av

e-læringssystemer.

Generelt legges det vekt på samarbeid og koordinering av innsatsene til de ulike aktører, samtidig som man forsøker å ta hensyn til og bygge på hverandres resultater. For en nasjonal aktør vil den største nytteverdien av å sette seg inn i dette arbeidet, være å hente kunnskap om gjennomtenkte policyer, teknologiske muligheter, posesser frem til en langsiktig, vellykket integrasjon, samt anbefalinger på optimale, langsiktige og effektive løsninger som sikrer interoperabilitet. I tillegg kan det være aktuelt med tilpasning av standardene til nasjonale behov eller påvirkning av rammeverkene og fagmiljøene til å ta hensyn til disse.

Faglig fokus og aktuelle tilnærminger

De fleste av de pågående aktiviteter har faglig fokus og utvikler standarder og anbefalinger knyttet til ett eller flere av følgende områder: metadata for administrative systemer, funksjonelle grensesnitt, organisering av systemressurser, bruksmønster, modelleringsspråk, informasjon om brukeren, dokumentutveksling, digitale samlinger (repositorier), arkitekturer og autorisering.

Metadata er informasjonen som beskriver dataene for å gjøre det lett . søke fram, utveksle og bruke administrative data. Idag skjer mest arbeid rundt utarbeiding av profiler og felles grensesnitt ved hjelp av metadata-standarder. I digitale siloer lagres samlinger av informasjonsressurser som kan hentes fra underliggende systemer uten tidligere kjennskap til hvordan samlingen er strukturert. Basisfunksjonalitet er søke/vis, samle/vis, spørre/levere og varsle/vis. Noen internasjonale forslag er rettet mot å sørge for interoperabilitet mellom digitale samlinger. De etablerer en funksjonell arkitektur og referansemodeller som fanger alle mulige implementasjoner av den aktuelle arkitekturen.

Veien videre

Med bakgrunn i de aktuelle behov og den faglige utviklingen vil en viktig oppgave fremover være å ta tak i utfordringene knyttet til selve integrasjonsprosessen av aktuelle administrative systemer. Dette vil innebære utredning av behov og krav som stilles til de ulike fagsystemer, samspill mellom og koordinering av aktører, kvalitetssikring, oppbygging av kompetanse på aktuelle områder, samt utvikling av neste lag applikasjoner: portaler, datavarehus, fellestjenester i henhold til utarbeidede strategier. En riktig tilnærming til problemet basert på standardiseringsanbefalingene vil muliggjøre nye tjenestenivåer og heve kvaliteten til de eksisterende. Her er det en balansegang som må ivaretas. En viktig utfordring er å realisere administrative systemer som fungerer sammen, samtidig som man har mulighet til eventuell tilknytting til systemer fra andre bruks- og fokusområder.

Aida Omerovic
aida.omerovic@uninett.no

Nytt om navn

Harry Aas sluttet i UNINETT FAS 31. desember 2003 og gikk tilbake til sin opprinnelige stilling ved Høgskolen i Agder.

uninytt@uninett.no

Grete Holden er tilbake i jobb etter ett års permisjon. Grete jobber med intern- og systemdrift i tjenestegruppa.

2004-06-24

Samson 3 i anmarsj

Samson 2 har vært utplassert hos mange av våre kunder siden 1998 og har vært en sikker og stabil plattform. Et stadig økende antall brukere på maskinene, økte krav til sikkerhet og økende mengder med søppelpost, gjør det nå nødvendig å oppgradere til kraftigere maskiner.

Det er også ønskelig å oppgradere programvaren til en moderne plattform med muligheter for automatiske oppdateringer fra offisielle pakkearkiv.

Derfor vil Samson 3 baseres på en av de offisielle Linuxdistribusjonene, og være tilpasninger i programvaren vil fokusere på verktøy for administrasjon og drift.

Det har skjedd mye rundt sikkerhet siden Samson 2 kom. Maskiner på Internett er mer utsatt for innbruddsforsøk enn tidligere, men samtidig er sikkerhetsfunksjonene i basisprogramvaren forbedret.

Normalt vil tilfredstillende sikkerhet oppnås ved å holde den installerte programvaren oppdatert, og ved å utnytte sikkerhetsfunksjonene i basisprogramvaren. I Samson 3 vil vi fokusere på nettopp dette.

I utgangspunktet vil Samson 3 tilby de samme tjenestene som Samson 2, men vi vil ha en dialog med brukerne om eventuelle nye tjenester. Det vil være en målsetting å få til en integrasjon mot FEIDE i løpet av 2004.

I Samson 3 vil det legges vekt på:

- forenkle konfigurasjon og vedlikehold
- forbedre spam-filtreringen
- bevare den høye oppetiden og gode sikkerheten
- forenkle administrasjonsverktøyene
- utstrakt bruk av LDAP

Tidsplan

Målsettingen er at de nye Samson 3- maskinene skal være utplassert før sommerferien, det vil si at vi starter utsendelsen primo mai.

Prisen for å oppgradere fra Samson 2 til Samson 3 er ikke fastlagt.

For oppdatert informasjon, sjekk vår webside: <http://www.uninett.no/samson/>

Bjørn Kastnes

bjorn.kastnes@uninett.no

ÆØÅ-lotteriet gikk som planlagt

Årets store domenelotteri ble avviklet i begynnelsen av februar. Hele 43 000 domenesøknader ble registrert i løpet av karensperioden, og 30 000 ble med i trekningen.

Siden IETF i februar i fjor vedtok en internasjonal standard for håndtering av nasjonale tegn i domenenavn, har Norid jobbet på flere hold for å legge til rette for de aktuelle norske tegnene. Det har vært mest oppmerksomhet rundt æ, ø og å, men det var nødvendig å innføre

hele 23 nye tegn for å dekke opp de offisielle norske skriftspråkene, det vil si norsk, nynorsk, nordsamisk, sørsamisk og lulesamisk.

Omfattende omlegging

En slik omlegging forutsatte et større systemmessig arbeid med å tilpasse grensesnitt mot omverdenen. For den som skal betale årsavgift er det for eksempel greit å kunne lese domenenavnet i klartekst på fakturaen og ikke bare se en uforståelig tekststreng. Det samme gjelder ved oppslag i whois-databasen. Det var også behov for å utvikle et eget webbasert konverteringsverktøy der det er mulig å taste inn bl.bårsyltetøy.no og se hvordan den kodede versjonen av navnet vil se ut. I tillegg måtte regelverket endres, og det har vært behov for en del administrativ tilrettelegging, blant annet knyttet til nytt fakturasystem.

Godt stoff

Det har vært stor interesse for denne omleggingen fra mange hold, noe antall søknader bærer tydelig bud om. Det gjelder både de nye tegnene og de overgangsprosedyrene som ble valgt.

Media sørget jevnt over for korrekt og saklig informasjon til sine lesere, seere og lyttere, men enkelte fikk problemer med å holde tunga beint i munnen da det kom for en dag at elkjøp.no, seoghør.no og forskningsrådet.no hadde vært med i loddtrekningen sammen med alle de andre. Noen påsto at "PT og Norid ble rundlurt av domenepirater", men vi kunne heldigvis forsikre om at overgangsperioden gikk nøyaktig som planlagt.

10 PÅ TOPP

897 båt.no
832 øl.no
558 vær.no
535 været.no
450 jørgensen.no
442 sørensen.no
402 søk.no

Noen tall

Mottatte søknader 43173
Duplikater 983
Med i trekningen 30458
Unike navn 5083
Navn med bare én søker 3383

Når det gjelder mulige konflikter som følge av overgangen kan vi nevne at bare 1700 av de 5083 unike domenenavnene som var med i trekningen hadde mer enn én søker. De aller fleste av domenenavnene med flere søkere helt

369 økonomi.no generelle ord av typen øl.no og vær.no. Når dette skrives i slutten
359 strøm.no av februar er det kommet inn 12 klager som vurderes for
321 lån.no behandling i domeneklagenemnda.

På tross av betydelig pågang ble alle søknader behandlet til rett tid og uten at behandlingen av ordinære domenenavn ble forsinket. Det synes vi tyder på god planlegging og strøken gjennomføring!

Elisabeth Farstad
elisabeth.farstad@uninett.no

uninytt@uninett.no

2004-06-24

Norsk grid-aktivitet i gang

Arbeidet på norsk side er i gang etter en workshop i Oslo 19. februar med aktuelle grid-aktører. Møtet samlet hele 30 deltakere, hovedsakelig fra norske universiteter, men også representanter fra Swegrid i Sverige og fra den danske grid-aktiviteten deltok.

Møtet ga et godt bilde av de ulike grid-aktivitetene i Norden, og det ble reist forslag om et nordisk samarbeid på området.

Pengene til Notur-grid fra Forskningsrådet er på plass, noe som betyr at Notur vil kjøre et grid-prosjekt i norsk regi ut 2004. Forskningsrådet har så langt ikke bekreftet noe vedtak om framtidig organisering av norsk tungregning. Så snart Forskningsrådets vedtak er kjent, vil det bli sammenkalt til et nytt nasjonalt møte for å diskutere en nærmere avklaring av den norske grid-innsatsen. UNINETT har påtatt seg en rolle som norsk koordinator, men det er behov for en nærmere avklaring av rolle og mandat.

Også den nordiske grid-koordineringen må diskuteres nærmere, både hvordan den skal organiseres og hva slags mandat en slik nordisk samordning bør ha.

Når disse spørsm.lene er avklart, kan vi starte tekniske vurderinger, blant annet om hvorvidt vi skal satse på Globus toolkit, Nordugrid eller Unicore mellomvare, konkret teknisk innsats i EGEE m.m..

Innleggene fra den innledende workshopen er publisert på: <http://www.hpc.uio.no/hpc/NorGrid/>

UNINETT har informasjon om grid på: <http://www.uninett.no/grid/om-grid.htm>

Petter Kongshaug
petter.kongshaug@uninett.no

NORDUnet bytter transitt-leverandører

NORDUnet har i løpet av senhøsten 2003 og tidlig i 2004 gjennomført en offentlig anbudsrunde for å få justert prisene for tjenesten "generell Internettkonnektivitet". Etter forhandlinger valgte NORDUnet å holde fast på Level3 som vår ene leverandør, men å bytte ut tjenesten levert av Sprint med en tjeneste levert av TeliaSonera.

Etter IT-kræsjet på børsene hadde vi ventet at prisene for disse tjenestene skulle begynne å stabilisere seg, men til vår gledelige overraskelse har prisene fortsatt å falle tildels betydelig.

Introduksjonen av tjenesten fra TeliaSonera og samtidig utfasing av tjenesten levert av Sprint har skjedd i løpet av februar 2004.

Håvard Eidnes
havard.eidnes@uninett.no

uninytt@uninett.no

2004-06-24

SOLIDe veiledere

SOLID 2003 ble avsluttet i København med høytidelig utdeling av sertifiseringsbevis til alle deltakerne.

UNINETT ABC viderefører SOLID-programmet i 2004 med 14 SOLIDe veiledere med på laget!

SOLID-programmet har i 2003 hatt fokus på å gjøre et utvalg universiteter og høyskoler i stand til å bistå skoleeiere (kommuner og fylkeskommuner) i sitt nærområde med bygging og utvikling av bredbåndsnett, nettverksdrift og IKT-tjenester til grunn- og videregående skoler.

I 2004 vil denne kompetansehevingen fortsette, samtidig som SOLID-veilederne vil gå aktivt ut til skoleeiere i sine nærområder. Målet er å informere, synliggjøre og sette fokus på fremtidige tekniske løsninger til grunn- og videregående skoler i regionene.

<http://www.uninettabc.no/solid/>

SOLIDe veiledere kledd for oppgaven!

Bjørn Helge Kopperud
bjorn.kopperud@uninett.no

Hvordan være åpen og lukket samtidig?

Sikkerhet i åpne utdannings- og forskningsmiljø

Å arbeide med IT-sikkerhet i undervisnings- og forskningsmiljøer stiller en overfor problemstillinger som ofte ikke er omtalt i sikkerhetslitteraturen. Mens det er en overkommelig og relativt godt beskrevet oppgave å definere, vedta, implementere og revidere sikkerhetspolitikken i en gjennomsnittlig bedrift, hvor de ansattes arbeidsoppgaver og verktøy kan defineres og vedtas, er problemstillingen en helt annen for institusjoner hvor brukernes behov innen forskning og læring forutsetter langt mer åpne nett.

Institusjonenes størrelse, gjerne med flere tusen tilknyttede brukere med divergerende behov, gjør det umulig å behandle brukerne som en homogen gruppe. Vi ser også at studenter ikke alltid er like trofaste mot, og ikke har samme ansvarsfølelse overfor sin moderinstitusjon som det ansatte har, og at man ofte har begrensede sanksjonsmuligheter ved overtramp fra studenter.

Gruppering av brukere

Et av virkemidlene i sikkerhetsarbeidet blir derfor å gruppere brukere eller enheter med sammenfallende sikkerhetsbehov. For eksempel skille mellom mer åpne student- og laboratorienett versus nett med personopplysninger underlagt reguleringer fra Datatilsynet. Dette arbeidet er blant annet gjennomført i UNINETT-regi gjennom KOMPAKT-prosjektet de senere årene, og de fleste institusjonene har nå nettverksutstyr som støtter en slik gruppering gjennom oppdeling i ulike fysiske eller virtuelle nett (VLAN). I det siste har det også begynt å bli vanlig å etablere egne nett (ressursnett) for tjenere, for å kunne holde nettene som brukerne er tilknyttet åpne ut mot verden, men samtidig kunne begrense faren for springbrettangrep via klient-maskiner mot tjenere på samme nett. Da kan man begrense klientenes kommunikasjonsmuligheter med tjenerne til kun å være godkjente tjeneste-porter. På den måten unngår man at en kompromittert klient-maskin har full konnektivitet mot tjenere som er på samme nett. Ulempen kan imidlertid være lavere ytelse internt mot disse tjenermaskinene, på grunn av et ekstra ruterhopp.

Dette medfører jo at mer trafikk må rutes, og fordrer etter hvert at det installeres egen intern ruter som forestår lokalnettrutingen. Et slikt skille i rutingen er uansett en løsning vi beveger oss i retning av flere steder, ettersom flere og flere av UNINETTs rutere får redundant tilknytning i fiberringer, og dermed også må være i stand til å kunne håndtere transitt-ruting for andre institusjoner i en utfallssituasjon. Ryggradsruting kombinert med lokalnettruting med aktiv bruk av pakkefiltre på en og samme ruter, er ikke en ideell

kombinasjon. I tillegg har vi nå nådd et trafikknivå som betinger at transitt- og lokalnettruting må skilles for å ivareta forventet ytelse.

Lokal ruting og filtrering

Moderne modulære svitsjer ("Layer 2") kan ofte bestykkes med et ruterkort ("Layer 3") som kan foreta lokalnettrutingen og trafikkfiltreringen, og mange av de større tilknyttede nettene har allerede en slik svitsj stående som knutepunkt i sitt lokalnett. For de med litt eldre men fullt brukbare svitsjer uten denne muligheten, og for de mindre nettene, er det aktuelt å investere i en mindre ruter eller kombinert L2/L3-enhet (såkalt "multilayer switch") til å foreta denne rutingen og filtreringen. Denne enheten kobles så mellom UNINETT-ruteren og eksisterende svitsj. Vi ser heldigvis at prisen på slike enheter nå er kommet ned på et behagelig nivå. UNINETT har i det siste gjennomført eller bistått institusjoner med omleggingene som er nødvendige for å få slik lokal ruting på plass.

Endesystemene

Men selv om man får på plass et godt sikkerhetsregime på tilknytningspunktet mot verden, er det viktig å huske at dette kun er ett steg på veien. Vi ser dessverre at pakkefiltre på rutere eller brannmurer av og til kan bli en falsk trygghet. Det er begrenset hva som kan stoppes av sikkerhetsmekanismer på perimeternivå, når man ikke kan være trygg på at systemene på innsiden er "rene". Man har gjerne et ønske om å tilby de samme tjenestene til brukerne uansett hvordan og hvorfra de er tilknyttet nettet. Det er derfor vanlig at brukere har anledning til å koble seg opp mot lokalnettet via modem, ISDN, trådløst nett eller VPN, eller bringe med seg bærbart utstyr og koble i veggen. Alle disse mulighetene, og spesielt VPN, åpner "sluser" rett inn i lokalnettet. Dette gjør at man i et sikkerhetsperspektiv må anta at det finnes enheter på innsiden som er kompromitterte og vil prøve å gjøre skade også på andre systemer. Det er heller ikke uvanlig at kompromitterte systemer tar kontakt ut mot en "kontrollsentral" og lar seg fjernstyre derfra, da trafikksesjoner som er etablerte fra lokalnettet mot omverden ofte går ubegrenset gjennom pakkefiltre eller brannmurer.

Det er derfor aller viktigst å ha et sterkt fokus på sikkerheten på endesystemene, spesielt i form av programvareoppdateringer, selv om man ser at den eksterne angrepstrafikken minsker når pakkefiltre eller brannmurer kommer på plass. Det vil fortsatt være sårbare endesystem som utgjør den reelle trusselen i nettet.

<http://www.cert.uninett.no/hs-sikkerhet.html>

Knut Syéd
knut.syed@uninett.no

uninytt@uninett.no

2004-06-24

UNINETT ABC lanserer nye websider

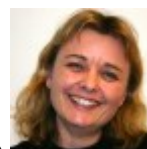
I månedsskiftet februar/mars lanserte UNINETT ABC sine nye websider, denne gangen med egen design som skiller seg akkurat passe mye fra morselskapets.

Lanseringen markerer startskuddet for veiledningstjenesten UNINETT ABC skal drive for norske skoleeiere.

Det reklameres med store forbedringer og raskere oppdatering av nyheter på web.

Samtidig med lanseringen utlyser vi også to stillinger - og oppfordrer herved til et besøk på <http://www.uninettabc.no>

Grete Duna
grete.duna@uninett.no

uninytt@uninett.no

2004-06-24